

**Wyrok z dnia 5 lutego 1998 r.**

**I PKN 516/97**

**Świadczenie pieniężne przewidziane w art. 13<sup>1</sup> ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214 ze zm.) przysługuje urzędnikowi państwowemu mianowanemu, który w trakcie zatrudnienia w urzędzie i po jego ustaniu pobierał emeryturę należną żołnierzowi zawodowemu.**

Przewodniczący SSN: Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN Teresa Flemming-Kulesza (sprawozdawca), Walerian Sanetra.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 5 lutego 1998 r. sprawy z powództwa Krzysztofa K. przeciwko Urzędowi Wojewódzkiemu w B. o zapłatę, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy z dnia 5 czerwca 1997 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

### **U z a s a d n i e n i e**

Krzysztof K. domagał się zasądzenia na jego rzecz od Urzędu Wojewódzkiego w B. kwoty po 1129,90 zł miesięcznie przez okres sześciu miesięcy tytułem świadczenia z art. 13<sup>1</sup> ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214 ze zm.).

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 7 stycznia 1997 r. oddalił powództwo. Sąd ten ustalił, że powód był pracownikiem pozwanego Urzędu (mianowanym urzędnikiem państwowym) od listopada 1992 r. do 30 kwietnia 1996 r. Przyczyną zwolnienia powoda była reorganizacja Urzędu, w wyniku której jego sta-

nowisko zostało zlikwidowane. Poprzednio (od 1964 r. do 1992 r.) powód był zawodowym żołnierzem. Decyzją Wojskowego Biura Emerytalnego nabył od 1 września 1993 r. uprawnienia do emerytury wojskowej w wysokości 71,2% i od tego czasu otrzymuje świadczenie emerytalne w wysokości około 1000 złotych. Sąd Pracy uznał, że powodowi nie przysługuje świadczenie pieniężne z art. 13<sup>1</sup> § 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych należne w razie rozwiązania stosunku pracy w wyniku reorganizacji urzędu w okresie między ustaniem zatrudnienia a podjęciem pracy lub działalności gospodarczej, przez okres nie dłuższy niż sześć miesięcy. Świadczenie to nie przysługuje w przypadku nabycia przez urzędnika państwowego prawa do emerytury. Zdaniem Sądu Pracy z tego właśnie względu roszczenie powoda jest nieuzasadnione. W omówionym przepisie chodzi bowiem o każdą emeryturę, również o nabytą na podstawie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych. Przepis art. 13<sup>1</sup> ma na celu - zdaniem Sądu Pracy - zabezpieczenie finansowe urzędników państwowych, z którymi rozwiązano stosunek pracy w wyniku reorganizacji urzędu do czasu nawiązania nowego stosunku pracy.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 5 czerwca 1997 r. oddalił apelację powoda od omówionego wyroku. Zdaniem Sądu II instancji świadczenie z art. 13<sup>1</sup> ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych nie ma charakteru odprawy związanej z samym faktem utraty zatrudnienia, gdyż przysługuje tylko w razie niezyskania (niepodjęcia) nowego zatrudnienia. Z drugiej strony zapewnia takie uprawnienia, jakie ma osoba pozostająca w zatrudnieniu. W przepisie tym pominięty został związek czasowy między ustaniem zatrudnienia a nabyciem prawa do emerytury. Gdyby ustawodawca chciał ograniczyć prawo do świadczenia z art. 13<sup>1</sup> ust. 1 do osób, które po ustaniu zatrudnienia w urzędzie przechodzą na emeryturę użyłby określenia „przechodzącemu na emeryturę”. Przyznanie prawa do świadczenia osobom, które mają (nabyły) prawo do emerytury - tak jak powód - oznaczałoby ich uprzywilejowanie, co możliwe byłoby tylko na podstawie wyraźnego przepisu ustawy, a nie da się go wyprowadzić z brzmienia omawianego przepisu.

Powód wniósł kasację od tego wyroku. Zarzucił, że Sąd II instancji błędnie zinterpretował art. 13<sup>1</sup> ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, a w szczególności zdanie drugie tego przepisu: „Świadczenie to nie przysługuje urzędnikowi państwowemu, który nabył prawo do emerytury”. Zdaniem powoda nigdy nie był on „urzędnikiem państwowym, który nabył prawo do emerytury”, lecz „żołnierzem

zawodowym, który nabył prawo do emerytury” przed nawiązaniem stosunku pracy w urzędzie. Analizowany przepis ma na celu - zdaniem powoda - wykluczenie prawa do dwóch świadczeń: odprawy emerytalnej i świadczenia, o które toczy się spór.

Zdaniem powoda treść art. 13 ust. 1 pkt 5 i art. 27 ust. 1 pragmatyki urzędniczej świadczy o tym, że używane w niej pojęcie „emerytura” odnosi się tylko do świadczenia przyznawanego na podstawie ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Natomiast przepisy emerytalne odnoszące się do żołnierzy zawodowych mają charakter przywileju, skoro pozwalają na nawiązanie stosunku pracy bez utraty prawa do emerytury.

Strona pozwana wniosła o oddalenie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest uzasadniona. Świadczenie pieniężne z art. 13<sup>1</sup> ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214 ze zm.) jest należne w razie rozwiązania stosunku pracy z urzędnikiem państwowym mianowanym w razie likwidacji urzędu lub jego reorganizacji (jeżeli nie jest możliwe jego przeniesienie na inne stanowisko w tym samym urzędzie) w okresie nie dłuższym niż sześć miesięcy między ustaniem zatrudnienia w likwidowanym lub reorganizowanym urzędzie a podjęciem pracy lub działalności gospodarczej. Nie uzależniono prawa do świadczenia od złego stanu materialnego urzędnika ani od braku jakichkolwiek dochodów lub osiągnięcia niskich dochodów. Warunkiem wypłaty świadczenia jest jedynie niepozostawanie w stosunku pracy i nieprowadzenie działalności gospodarczej. Zasadą jest, że świadczenie należy się zwolnionemu urzędnikowi, który nie pracuje i nie prowadzi działalności gospodarczej. Wskazuje na to zwrot „świadczenie... przysługuje”. Wyjątkiem jest pozbawienie prawa do świadczenia urzędnika, który nabył prawo do emerytury. Wyjątek powinien być interpretowany ściśle. „Nabył prawo”, to nie to samo co „ma ustalone prawo”, czy też „pobiera emeryturę”. Nie można też zwrotu „nabył” rozumieć jako „kiedykolwiek nabył”. Nabycie prawa do emerytury w rozumieniu art. 13<sup>1</sup> ust. 1 zdanie drugie należy rozumieć jako nabycie w związku czasowym ze zwolnieniem z pracy. Wniosek taki wypływa z wykładni systemowej i wykładni historycznej. Sformułowania art. 13<sup>1</sup> ust. 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 2 są analogiczne do użytych w art. 27 ust. 2. Oba te przepisy regulują przywileje związane z utratą zatrudnienia przez urzędnika na skutek likwidacji lub

reorganizacji urzędu. Przywileje te polegają na otrzymywaniu świadczenia w wysokości wynagrodzenia za pracę, albo na wcześniejszym przejściu na emeryturę. Przejście na emeryturę powoduje powstanie prawa do odprawy. Gdyby nie norma zawarta w zdaniu drugim art. 13<sup>1</sup> ust. 1 urzędnik otrzymywałby i odprawę i świadczenie pieniężne. Wprowadzenie tej normy wykluczyło taki zbieg świadczeń. Emerytura ani renta nie są odliczane od świadczenia pieniężnego w przeciwieństwie do zasiłku wychowawczego, chorobowego i macierzyńskiego, które są świadczeniami „zastępującymi” wynagrodzenie za pracę (art. 13<sup>1</sup> ust. 2). Wskazuje to na brak podstaw do wyłączenia prawa do świadczenia wobec urzędnika, który pobierał emeryturę lub rentę pracując w urzędzie i pobiera ją nadal po zwolnieniu.

Przepis art. 13<sup>1</sup> został wprowadzony do pragmatyki urzędniczej jednocześnie ze zmianą art. 27 ust. 2 ustawą z dnia 2 grudnia 1994 r. o zmianie ustawy o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 136, poz. 704). Ta okoliczność (jednocześnie i analogiczność zmian przesłanek przejścia na emeryturę i otrzymywania świadczenia) również wskazuje na to, że zamiarem ustawodawcy było uprzywilejowanie urzędników, jednakże z ograniczeniem do jednokrotnego uprzywilejowania, a z wyłączeniem zbiegu dwóch przywilejów: prawa do świadczenia z prawem do wcześniejszej emerytury. Już wcześniej, na mocy art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o zmianie niektórych ustaw dotyczących zatrudnienia oraz zaopatrzenia emerytalnego (Dz. U. Nr 21, poz. 84), zmieniono treść art. 17 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19) w ten sposób, że wyłączono zbieg prawa do odprawy z tej ostatniej ustawy z prawem do wynagrodzenia przysługującego urzędnikowi na podstawie ówczesnego art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy urzędniczej (które to wynagrodzenie było odpowiednikiem świadczenia pieniężnego z obecnego art. 13<sup>1</sup> ust. 1). Nigdy jednak nie wprowadzono unormowania, które pozbawiałoby prawa do świadczenia osobę pobierającą emeryturę lub rentę, o ile nie nabyła prawa do emerytury w związku ze zwolnieniem z urzędu. Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do stosowania przez analogię przepisów ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu definiujących pojęcie bezrobotnego. W pragmatyce urzędniczej w bardzo wyraźny sposób nie przewidziano jako warunku dla otrzymania świadczenia spełnienia przesłanek do uzyskania statusu bezrobotnego i na tym też polega ustanowienie przywileju.

Wyłączenie prawa do świadczenia, określone w zdaniu drugim art. 13<sup>1</sup> ust. 1 nie dotyczy więc powoda. Wysokość świadczenia (w tym okres, za który jest ono należne) ustali Sąd II instancji przy ponownym rozpoznawaniu sprawy.

Z tych wszystkich względów orzeczono, jak w sentencji na mocy art. 393<sup>13</sup> KPC.

=====